

УДК 377:63

Мельніченко В.В., Миколаївський державний гуманітарний університет ім. Петра Могили

Система організаційно-педагогічних умов управління професійно-технічним училищем сільськогосподарського профілю в соціології освіти

У статті висвітлено організаційно-педагогічні умови управління професійно-технічним навчальним закладом сільськогосподарського профілю, визначено їх вплив на зміст управлінської діяльності кожного напрямку з урахуванням сучасних технологій управління профтехучилищем в умовах реформування агропромислового комплексу.

The article deals with organizational and pedagogical conditions of management of a vocational school of agricultural profile. Influence of these conditions on the content of managerial activity is defined. Modern technologies of managing a vocational school during the reforming of agricultural complex are under consideration.

Мельніченко Валерій Володимирович – кандидат педагогічних наук, захистив дисертацію в інституті педагогіки і психології професійної освіти АПН України. Начальник управління освіти і науки Миколаївської облдержадміністрації, доцент. Має 12 наукових праць з питань управління навчальними закладами в сучасних умовах. Протягом 16 років очолював ПТУ № 40 Миколаївської області. Заслужений працівник народної освіти України.

Вихідне значення для аналізу стану і практичної оцінки змін, що відбуваються в ПТУ сільськогосподарського профілю, мають організаційно-педагогічні умови, які включають поняття організації та умови.

Під організацією ми розуміємо внутрішню упорядкованість, узгодженість взаємодії більших або менших частин системи професійної освіти, обумовлених її моделлю, її сутність зумовлена сукупністю процесів, дій, що приводять до утворення і удосконалення взаємодії між складовими її частинами та підсистемами.

Поняття педагогічної організації в широкому розумінні характеризує способи упорядкування і регулювання дій окремих особистостей, соціальних груп, професійно-технічних училищ як підсистеми соціології освіти.

Різноманітні механізми педагогічної організації, що охоплюють усі рівні і сфери взаємодії між викладачами, батьками, учнями, обслуговуючим персоналом, виконують інтегральну функцію і забезпечують управління колективом ПТУ з боку соціальної системи (державні органи управління, громадські об'єднання, фінансові структури).

Ці механізми, по-перше, через педагогізацію і засвоєння членами колективів ідей, вимог, норм і цінностей, що панують в училищі, створюють умови і передумови для участі учнів ПТУ в суспільних стосунках; по-друге, через контроль і систему санкцій покликані впливати на індивіда таким чином, щоб спрямованість і характер обраних ними дій не виходили за рамки визначеного у даній системі.

У більш вузькому розумінні педагогічна організація – це відносно автономна група людей, зорієнтована на досягнення деякої заздалегідь фіксованої мети, реалізація якої вимагає спільних і координованих дій. Характерною особливістю розвинутих педагогічних організацій є наявність у них спеціалізованого педагогічного колективу, який пройшов відповідну підготовку і перепідготовку та виконує функції управління.

Управління ПТУ повинно враховувати економічні, соціальні, правові та інші функціональні зміни у державі. Визначаються потоки інформації, які використовуються для напрацювання рішення; механізм встановлення, прийняття і зміни мети, а також розходження між декларованою і дійсною метою педагогічної організації,

критерії ефективності нерациональних організацій; проблеми внутріорганізаційного конфлікту і зміни організації, мотивація діяльності управлінського персоналу і т.д. Нові тенденції в педагогічній організації пов'язані із необхідністю вирішення глибоких і локальних екологічних, інтелектуальних, інформаційних проблем з широким використанням обчислювальної техніки і нових методів обробки інформації та прийняття рішення (моделювання, лінійне і динамічне програмування, теорія ігор і рішень, системний аналіз), а також з конструюванням цільових організацій для розв'язання спеціалізованих психолого-педагогічних, наукових та галузевих (медицина, юриспруденція, військова справа) програм.

Під умовами ми розуміємо необхідні і достатні обов'язкові обставини, що визначають, зумовлюють існування та розвиток відповідного освітнього простору.

Проблема організаційно-педагогічних умов становлення закладів освіти досліджувалась рядом вітчизняних науковців: О.В. Сухомлинський, Б.М. Андрієвський, Л.І. Даниленко, М.Д. Ярмаченко.

Зокрема, Б.М. Андрієвський розглядав теоретичні основи прогнозування шкільної освіти на основі організаційно-педагогічних і соціально-економічних аспектів [1].

Праці Л.І. Даниленко присвячені проблемі становлення і розвитку закладів освіти відповідно до соціально-економічних умов як "синтез трансформованих у педагогічне середовище політичних та економічних процесів, які відбуваються у суспільстві" [2, с. 11].

Б.Г. Чижевський розглядає організаційно-педагогічні умови як "функціональну залежність суттєвих компонентів педагогічного явища від комплексу об'єктів (речей, їх станів, процесів, взаємодій) у різних проявах" [7, с. 82].

На нашу думку, необхідні умови діяльності ПТУ сільськогосподарського профілю визначаються соціально-економічними, національними, культурно-освітніми, науково-технологічними потребами розвитку держави.

Безпосередній розвиток ПТУ сільськогосподарського профілю ми визначаємо співвідношенням та взаємозв'язком необхідних і достатніх, зовнішніх і внутрішніх, об'єктивних і суб'єктивних умов щодо формування як соціології освіти в цілому, так і її підсистеми професійно-технічних навчальних закладів.

Як показало наше дослідження, достатні умови діяльності ПТУ сільськогосподарського профілю визначаються соціальним запитом та наявністю матеріально-технічної, науково-методичної бази, відповідних педагогічних кадрів та фінансового забезпечення.

Необхідні та достатні умови, в свою чергу, можуть бути як внутрішніми, так і зовнішніми стосовно системи та підсистеми.

До них ми відносимо, в першу чергу, політичні, економічні, соціальні, юридично-правові, психолого-педагогічні.

Політичні умови: мета та функції держави; створення ефективної законодавчої, виконавчої і судової влади; відродження української нації.

Управління професійно-технічними навчальними закладами сільськогосподарського профілю потребує врахування основних параметрів загальної побудови ідеологічних, соціальних, духовних, освітніх засад розвитку суспільства та економічних перетворень при реформуванні аграрного сектора економіки.

Зусилля науковців-політологів, філософів, соціологів, істориків, педагогічних працівників, правознавців зосереджені і на новому осмисленні історії та культури України, на вивченні найбільш гострих проблем сучасного політичного, соціально-економічного і національно-культурного розвитку та державного будівництва.

Досліджено концептуальні системи науки, природи і етносу, проведено аналіз соціально-філософських концепцій Заходу 80-х років, що стосується ціннісних орієнтацій людини.

На основі зазначених досліджень здійснюється методологічний аналіз механізмів пізнання і використання законів суспільного розвитку, визначається типологія суспільних законів, їх сутність і принципи функціонування, основні умови і складові процесу дії законів, взаємозв'язок із законами матеріального будівництва, потребами і інтересами людей, роль і значення суспільних законів у соціальному управлінні, духовному житті.

На діяльність професійно-технічних училищ сільськогосподарського профілю впливає також визначення пріоритетних напрямків політики держави, провідних політичних партій, громадських об'єднань, організацій, підприємств, фірм та асоціацій. Вирішення завдань з підготовки кваліфікованих робітників для агропромислового сектора потребує створення у суспільстві атмосфери сприяння розвитку освіти в цілому,

використання для цього національного інтелектуального потенціалу, активізації зусиль усього суспільства для виведення професійної освіти на рівень досягнень сучасної цивілізації, залучення до розвитку освіти всіх державних, громадських та приватних інституцій, сім'ї, кожного громадянина.

Економічні умови: розробка конкретних механізмів ринкових перетворень в аграрному секторі економіки; комплексність реалізації завдань; фінансова стабільність економіки; введення нового госпрозрахункового механізму господарювання; структурна перебудова аграрної економіки та цінова політика. Актуальними є питання перебудови відносин власності на землю, виходячи з необхідності утворення багатокладної, змішаної економіки, розподілу державного майна та його приватизації; формування ринкових відносин у всіх сферах життя суспільства; інфляції, безробіття; системи економічного управління, банківської та кредитно-фінансової системи сільського господарства; податкової політики; митної системи та державного кордону України; енергетичного забезпечення сільськогосподарського виробництва.

На нашу думку, розвиток і підвищення науково-технічного рівня сільськогосподарського виробництва залежить від рівня підготовки конкурентоспроможних фахівців та їх адаптації до ринкових умов. Ця об'єктивна потреба зумовлює необхідність розвитку системи професійної освіти і постійного удосконалення управління ПТУ сільськогосподарського профілю.

У період переходу до ринкової економіки виникає необхідність створення мережі банків, асоціацій, товариств, об'єднань бізнесменів, що сприяли б розвитку економіки, науки, культури та освіти в Україні. Ефективна діяльність ПТУ сільськогосподарського профілю і системи освіти в цілому залежить від дійсного визнання пріоритетності розвитку освіти всіма інститутами держави, науково-дослідними центрами та створення умов їх матеріально-технічного, кадрового і фінансового забезпечення.

Головні зусилля науково-дослідних центрів України концентруються на науково-теоретичному і практичному забезпеченні вирішення задач щодо визначення пріоритетів економічної стратегії України в умовах незалежності, антиінфляційної фінансової стабілізації, роздержавлення, аграрної реформи. Розроблено Концепцію стратегії економічного розвитку України в умо-

вах незалежності. Виявлено нові форми інфляційних процесів і їх впливу на гостроту економічної кризи і відтворювальний цикл. Визначено напрямки створення сприятливих економічних умов для активізації інвестиційної діяльності. Розвинуто дослідження щодо створення інформаційних технологій економетричного моделювання складних систем та об'єктів.

Розроблено теоретичні положення та практичні рекомендації щодо підвищення ефективності використання виробничого потенціалу України. Представниками сучасних наукових шкіл запропоновано підходи щодо нової соціальної політики на ринку праці, вивчено такі фактори ефективності праці, які раніше не досліджувалися, – структурні зміни в економіці, вплив процесу приватизації власності, зміни в соціальному механізмі, обумовлені фінансово-кредитною, інвестиційною політикою та кризовим станом практично усіх галузей народногосподарського комплексу України.

Досліджено питання запровадження комплексної системи державного регулювання процесу виробництва, яка повинна стати основою для формування різнострокових етапів модернізації економіки.

Обґрунтовано сутність та основні компоненти соціально-економічного механізму мотивацією його з врахуванням тих глибинних змін, що проходять в економіці, соціальній та політичній сферах.

Соціальні умови: відсутність задоволення фізичних, культурних, освітніх, духовних потреб людини, які б сприяли реалізації її інтересів, прав та обов'язків, можливостей впливу на суспільство; засилля псевдокультури іноземних держав; незахищеність економічних інтересів громадян; наявність конфронтацій між окремими партіями і групами населення та державною владою; розшарування суспільства на класи бідних та багатих; втрата почуття солідарності та відповідальності громадян країни; відсутність оптимального морально-психологічного клімату у стосунках.

Основний зміст соціальної політики держави, на наш погляд, повинен визначати необхідні умови підвищення кожним трудівником свого добробуту, передусім за рахунок рівня і якості освіти, професіоналізму, особистого трудового внеску, ділової активності. Стрижневим рішенням є поетапне здійснення глибокої реформи заробітної плати педагогічним працівникам,

перехід від діючої моделі, що зорієнтована на низьку ціну робочої сили і високу частку безкоштовних соціальних послуг, до нової, яка передбачає високу ціну робочої сили і платне задоволення високооплачуваних категорій населення відповідними послугами. Проведення такої політики сприяє не лише збільшенню частки заробітної плати в структурі соціального доходу, піднесенню її обсягу до зрілого масштабу цін, а й істотно зменшить тиск соціальних витрат на бюджет держави.

Предметом постійної уваги засновників у професійно-технічних закладах, а особливо в період становлення держави, є всебічний державний захист обдарованої учнівської молоді, сиріт, дітей з багатодітних та малозабезпечених сімей.

Юридично-правові: характер організації державної влади та її правової основи; перехід до цивілізації ринкової системи, що передбачає створення відповідного законодавчо-правового поля; прийняття ряду законів та державних актів про освіту; відповідних положень, нормативно-правових документів як на загальнодержавному рівні, так і в кожному закладі, зокрема.

Є нагальна потреба у прискоренні формування нового змісту професійно-технічної освіти через розробку державних стандартів, введення нового переліку професій, орієнтованих на ринкову економіку, комп'ютерну грамотність та використання новітніх технологій, що дасть можливість готувати конкурентоспроможних на ринку праці виконавців сільськогосподарських робіт.

Ми вважаємо, що на державному рівні потребують розгляду і вирішення питання звільнення сільськогосподарських ПТУ від оподаткування результатів навчально-виробничої діяльності. Вивчення зарубіжного досвіду показало, що такого оподаткування немає в жодній країні.

Як показало наше дослідження економічних умов діяльності ПТУ сільськогосподарського профілю, потрібно багатоканальне фінансування професійно-технічної освіти та законодавчо визначена відповідальність органів державної влади та управління в регіонах за виконання Закону України "Про професійно-технічну освіту".

Психолого-педагогічні: рівень розвитку філософії освіти, модернізація системи, змісту освіти, завдань управління закладами і установами професійної освіти; визначеність стратегічних завдань, пріоритетних напрямків та шляхів

реформування професійно-технічної освіти; демократизація і гуманізація діяльності професійної школи; раціональна організація самоуправління; інформаційне забезпечення професійно-технічних училищ; добір педагогічних кадрів; організація навчання обдарованої учнівської молоді; створення нових систем виховної роботи; координація взаємодії закладів професійно-технічної освіти із державними органами управління, громадськими організаціями, комерційними структурами, вищими навчальними закладами, батьками.

Психолого-педагогічні умови діяльності ПТУ сільськогосподарського профілю безпосередньо включають виконання завдань виховання та навчання здібних і обдарованих дітей, підготовку конкурентоспроможних фахівців та їх адаптацію до ринкових умов, повноцінного морального, психологічного, фізичного саморозвитку учнів; вдосконалення їх природних позитивних нахилів. Розвиток здібностей і обдарувань, творчого мислення, пов'язаний із вмінням самовдосконалюватися; формувати громадську позицію, мати власну гідність, готувати до трудової діяльності, відповідати за свої дії. Забезпечення високого рівня професійної підготовки можливе при створенні умов для навчання; для реалізації індивідуальних творчих потреб, оволодіння системою знань та практичними вміннями і навичками наукової, дослідно-експериментальної, конструкторської, винахідницької, раціоналізаторської діяльності, роботи з сучасною технікою та новими технологіями. Це можливо при усвідомленні відповідальності педагогічних працівників за розробку і апробацію нового змісту професійної освіти, педагогічних технологій, форм і методів управління.

Доцільно врахувати, що функціонування професійно-технічного навчального закладу як юридичної особи зумовлено також його відповідальністю перед особою, суспільством і державою за реалізацію головних завдань, визначених Законом України "Про професійно-технічну освіту", дотримання умов, що визначаються за результатами атестації та акредитації; дотримання державних стандартів освіти, договірних зобов'язань з іншими суб'єктами освітньої, виробничої, наукової діяльності та приватними особами, а також зобов'язань міжнародних угод; дотримання фінансової дисципліни.

Багатогранним є вплив психолого-педагогічних умов на систему професійної освіти, що

базується на основі тенденцій розвитку економіки, суспільства, врахування психологічних, фізіологічних особливостей розвитку учнівської молоді; необхідності входження в європейську та міжнародну систему освіти та специфіки роботи закладів професійної освіти сільськогосподарського профілю у селищах міського типу та сільській місцевості.

Ефективність управління ПТУ сільськогосподарського профілю залежить від об'єктивних та суб'єктивних умов.

До об'єктивних умов, що впливають на управління ПТУ, відносяться ті, що визначаються, перш за все, виходячи із потреб суспільства, специфіки економічних відносин, розвитку науки, техніки, технологій, що супроводжуються розробкою нових теоретичних ідей.

Проте на зміст управління ПТУ впливають **суб'єктивні умови**, зокрема конкретний директор і контингент учнів. Не менше значення при визначенні організаційно-педагогічних умов управління мають і такі суб'єктивні умови, як методологічна позиція конкретних науковців, їх ідеї, теорії, погляди, яким вони надають перевагу.

Пріоритетним принципом управління ПТУ сільськогосподарського профілю є його ефективність. Ефективна діяльність ПТУ залежить від врахування розмаїття необхідних і достатніх, об'єктивних і суб'єктивних, зовнішніх і внутрішніх умов у процесі їх становлення.

Основне завдання науковців, директорів ПТУ, педагогічних працівників у процесі управління полягає у чіткому поділі загальних соціально-економічних умов та професійних психолого-педагогічних, які необхідно враховувати, в першу чергу, в процесі управління.

Проведений науковий аналіз організаційно-педагогічних умов дає змогу пересвідчитись у складності та багатогранності завдань, що лежать перед професійно-технічними навчальними закладами сільськогосподарського профілю. Він дозволяє визначити провідні напрямки діяльності керівних кадрів професійної освіти, спрямованих на ефективне управління при зміні виду організаційно-педагогічних умов у країні; визначити їх характер впливу на діяльність ПТУ; розмежувати об'єктивні, суб'єктивні, зовнішні, внутрішні умови; використовувати з повною мірою і інтенсивністю переваги демократичних засад управління організацією навчально-виховного процесу у професійно-технічному училищі.

Наші дослідження роботи ПТУ сільськогосподарського профілю в умовах реформування агропромислового сектора економіки привели до висновку, що організаційно-педагогічні умови, які ми характеризуємо як такі, що включають поняття педагогічної організації (способи упорядкування і регулювання дій окремих особистостей, соціальних груп) та умов (необхідні і достатні обов'язкові обставини, що зумовлюють діяльність ПТУ), можна визначити і в іншій площині.

Експериментальна перевірка моделі функціонування сільськогосподарського ПТУ в умовах кардинальних змін в аграрних відносинах на селі дозволила нам визначити організаційно-педагогічні умови управління як складні, що включають поняття організаційних і педагогічних умов.

До **організаційних умов** ми відносимо організаційну структуру управління “керівник-вчитель”. Вона включає механізм підпорядкування ПТУ сільськогосподарського профілю органам управління освітою, взаємодію училища з органами місцевого самоврядування, базовими підприємствами, державною виконавчою та судовою владою. Організаційні умови управління – це і управлінська взаємодія директора із заступниками та органами управління училищем (рада училища, педрада, профком, рада майстрів, методкабінет, органи учнівського самоврядування).

До **педагогічних умов** ми відносимо розроблену нами модель управління ПТУ сільськогосподарського профілю з новими складовими: контрактною формою трудової угоди та колективним договором утворення правової бази оновленого змісту професійно-технічної освіти; реформування аграрного сектора економіки; суперечності в практиці діяльності ПТУ сільськогосподарського профілю в сучасних умовах; філософію сучасного менеджменту.

Визначення організаційно-педагогічних умов управління ПТУ сільськогосподарського профілю у різних площинах не суперечать одне одному, а доповнюють, свідчать про їх складність і взаємозв'язок.

Негативні наслідки не до кінця проведених реформ у профтехосвіті ускладнюють соціально-економічне становище працівників професійно-технічних училищ. Виходячи з пріоритету суспільних потреб, учені-філософи і педагоги намагаються побудувати певну філософію освіти.

Так, В.С. Латай вважає, що “Пріоритет будь-яких загальних цінностей означає їх більшу роль щодо особистих, і навпаки. Тому і декларативне проголошення необхідності гармонійного поєднання загальних і особистих цінностей без аналізу їх суперечливого співвідношення є спрощеним розумінням проблеми і мало що дає для її успішного розв'язання” [4, с. 31].

Головну ж суперечність педагогічного процесу вчені визначають по-різному. Так, Б.Т. Лихачов зазначає, що всі педагогічні суперечності можуть бути поділені на дві групи: соціально-педагогічні – між педагогічними і основними соціальними (економічними, політичними, духовно-моральними, побутовими та культурними) процесами, а також власне педагогічні (внутрішні), які відображають діалектику самого педагогічного процесу [3, с. 93].

На його думку, соціальні процеси домінують над педагогічними.

Визначаючи суть основної суперечності педагогічного процесу, П.І. Сікорський виходить не тільки “з об'єктивного співіснування суспільства і окремих індивідів, а й природи, яка їх пов'язує” [5]. Він, на нашу думку, дає найбільш повне визначення основної суперечності педагогічного процесу – це “суперечність між потребами суспільства (“треба”) і потребами індивіда (“хочу”) та їх фізичними і психологічними можливостями (“можу”)” [5, с. 5].

Така тріада дає нам змогу ефективніше розв'язувати суперечності в професійно-технічній освіті і реформувати управлінські процеси. Адже саме з управлінською кризою пов'язують появу соціального неврозу в освіті вчені-соціологи.

Однією з найважливіших функцій внутрішнього управління, вважає Є.М. Хриков, є трансформація зовнішніх умов, які постійно змінюються, у внутрішні умови функціонування школи [6, с. 60]. Щоб розв'язати це завдання, доцільно змінити саме внутрішнє управління. З огляду на це важливо виявити його особливості. До них ми відносимо появу нового класу завдань управління, специфічних умов їх здійснення, нових вимог до особистості і діяльності керівників училищ.

Вирішальний вплив на процеси, що відбуваються у внутрішньому управлінні, мають соціально-економічні зміни в житті суспільства. Однак вони впливають на управління не прямо, а опосередковано, через специфічні механізми.

До таких механізмів належать перерозподіл функцій між державними і внутрішніми управлінськими структурами, а також використання методів наукового прогнозування.

Принципове значення має надане Законом України “Про професійно-технічну освіту” право визначати спрямованість власного розвитку, значною мірою коригувати мету ПТУ, обирати варіанти навчального процесу, визначати зміст училищного компонента освіти і майже повністю самостійно моделювати управління колективом. Тепер, коли на професійно-технічні навчальні заклади посилюється вплив ще несформованих ринкових відносин, особливо бракує рішень, які забезпечували б стабільне функціонування училищ. Така ситуація потребує від директорів ПТУ нетрадиційного мислення, відчуття нового, готовності зректися стереотипів, глибокого знання теорії і практики педагогічної та управлінської діяльності, тобто якостей, що лежать в основі творчості.

Після детального визначення складових організаційно-педагогічних умов управління ми сформулювали загальне визначення: **організаційно-педагогічні умови управління професійно-технічним училищем сільськогосподарського профілю ми розглядаємо як сукупність дій та взаємодій, що забезпечують внесення прогресивних змін у цілісне функціонування раніше організованої і діючої системи управління та досягнення максимально можливого корисного результату діяльності навчального закладу з врахуванням конкретних ситуацій агропромислового виробництва.**

Ця сукупність дій та взаємодій характеризується рівнем прийняття рішень, який визначається наявністю певних управлінських умінь і навичок у директора, його заступників, їх професійним досвідом управлінської діяльності, необхідною відповідальністю.

Організаційні дії адміністрації трансформуються у створення нових педагогічних умов діяльності ПТУ або в уточнення, поліпшення, удосконалення вже існуючих, що вносять корективи у навчально-виховний і навчально-виробничий процеси.

Такі підходи дозволяють управління ПТУ сільськогосподарського профілю спрямувати на задоволення потреб особистості учня в постійному зростанні його фахової майстерності, конкурентоспроможності, професійної мобільності, що доводить стабільність системи управління.

Виходячи з концептуальних положень дослідження про структуру управління як систему відносин її компонентів, ми вважаємо, що стабільність системи управління сільськогосподарським професійним навчальним закладом означає організаційне усунення деформацій у ній самій, збалансування всіх її частин і компонентів, що у сукупності сприяє повноцінному навчально-виховному процесу.

Дослідження нами впровадження моделі управління училищами сільськогосподарського профілю Миколаївської області показало, що після створення належних умов праці й навчання, відповідної матеріальної бази за рахунок прибутків від виробничої діяльності училища можна говорити про доцільність такої моделі діяльності і розвитку навчального закладу. Це реальна об'єктивна умова сучасної соціології освіти.

У результаті проведеного експерименту ми дійшли висновку, що для успішного функціонування ПТУ сільськогосподарського профілю в умовах реформування аграрного сектора економіки необхідно цілий ряд організаційно-педагогічних умов управління училищем.

До них ми відносимо:

1. Модель продуктивної управлінської діяльності директора ПТУ сільськогосподарського профілю.
2. Зміна форм і методів навчально-виховного процесу.
3. Підвищення професійного рівня педагогів ПТУ та поліпшення методичної роботи.
4. Реформування аграрного сектора економіки.
5. Перехід училищ на частковий госпрозрахунок.
6. Оновлення змісту професійно-технічної освіти.
7. Створення правової бази професійно-технічної освіти.

Для запровадження розробленої нами моделі управління ПТУ сільськогосподарського профілю у практику роботи конкретного училища потрібно, перш за все, виконати діагностику створеної оргструктури управління, оцінити її відповідність новому змісту управлінської діяльності. Потім треба визначити необхідні індивідуальні та колективні суб'єкти, а також їх місце в організаційній структурі управління. Важливо також переглянути та визначити функціональні обов'язки усіх суб'єктів управління у відповідності до завдань ПТУ. Далі ми рекомендуємо

оцінити створену структуру управління училищем з погляду на її несуперечливість зв'язкам і відношенням суб'єктів по вертикалі та горизонталі. Важливо підкреслити роль інформаційного фактора для синхронізації всіх організаційно-управлінських процесів.

У зв'язку з тим, що в умовах реформування аграрних відносин на селі зростає роль не тільки інформаційних, а й психолого-педагогічних основ управління, основний наголос в управлінській діяльності директора ПТУ сільськогосподарського профілю ми робимо на мотиви, цінності та інтереси людей. На філософію сучасного менеджменту, на формування механізму таких людських відносин, головними цінностями яких стануть інтелект, моральність, демократія, творчість і взаємодія. У створеній моделі управління значна роль відведена впливу особистості директора, його творчому потенціалу, умінню впливати на підлеглих завдяки своєму іміджу, вмінню не стільки показувати, скільки навчати.

Наше дослідження дає підстави зробити такий висновок: перебудова аграрних відносин на селі вимагає чіткого співвідношення кількості

випускників ПТУ сільськогосподарського профілю з попитом на аграрному ринку праці. Здійснене нами теоретичне обґрунтування моделі системи управління ПТУ сільськогосподарського профілю, розкриття її суб'єктивної, змістової і функціонально-процесуальної підсистем є основою управлінської системи училища.

Література

1. Андриєвський Б.М. Теоретические основы прогнозирования развития школьного образования (организационно- педагогический и социально-экономический аспекты): Автореф. дис. ... д-ра пед. наук. – К., 1998. – 48 с.
2. Даниленко Л.І. Соціально-педагогічні умови ефективного управління загальноосвітньою школою: Автореф. дис. ... канд. пед. наук. – К., 1994. – 23 с.
3. Лихачов Б.Т. Педагогика: Курс лекцій. – М., 1996. – 93 с.
4. Лутай В.С. Філософія сучасної освіти – К.: Центр “Магістр-S”, 1996. – 31 с.
5. Сікорський П.І. Методологічні підходи до розв'язання суперечностей педагогічного процесу // Шлях освіти. – 1999. – № 2. – 5 с.
6. Хриков Є.М. Концептуальні засади внутрішкільного управління // Педагогіка і психологія. – 1996. – № 1. – Т. 3. – 60 с.
7. Чижевський Б.Г. Організаційно-педагогічні умови становлення ліцеїв в Україні. – К.: Інститут педагогіки АПН України. – 1996. – 249 с.
8. Ярмаченко М.Д. Деякі методологічні питання управління системою освіти в Україні // Шлях освіти. – 1996. – № 1. – С. 15-18.

Надійшла до редколегії 18.11.2002 р.